

Armenië

19 mei-26 mei 2019



Georganiseerd door:



**BIRDING
BREAKS**

www.birdingbreaks.nl

Route van de reis



Dag 1 – 19 mei Amsterdam – Kiev – Yerevan

Om 10:45 werd er op Schiphol verzameld. Na een voorstelrondje zat de stemming er goed in en had iedereen er erg veel zin in. De groep bestond uit hardcore vogelaars, natuurgenieters en allround geïnteresseerden. Ook was het voor sommigen een bekend weerzien met reisgenoten die ze op eerdere reizen hadden ontmoet.

Over en weer werden targetsoorten benoemd die we (mogelijk) zouden gaan zien. De komende dagen zouden we dat doel met z'n elven proberen te halen. Armenië was voor iedereen nieuw en een land waar niet snel aan gedacht werd om te vogelen. Na een tussenstop in Kiev, waar we even wat aten en de klok een uurtje vooruit zette vervolgden we onze vlucht naar Yerevan. Hier kwamen we vrij laat aan en na alle formaliteiten konden we eindelijk naar het hotel. Ook hier werd de klok weer een uur vooruit gezet. Na een kort nachtje zouden we naar onze volgende bestemming vertrekken.

Dag 2 – 20 mei Yerevan – Dilijan bos

In de vroege ochtend kon degene die al wakker was naar de overkant van het hotel toe. Hier lag een parkje waar de eerste soorten gezien en gehoord konden worden. De **Syrische bonte specht** liet zich hier mooi zien. Deze spechtensoor is een echte cultuurvolger en anders dan zijn bonte neef houdt hij van tuinen, parken en boomgaarden. De grote bonte specht vind je hier in de bossen en natuurlijke habitats. Na een stevig ontbijt waar alles op en aan zat vervolgden we onze weg richting het Noorden. Het Dilijan bos is een prachtig reservaat met maagdelijk loofbos op berghellingen en valleien. Hier vind je de echte bosvogels en specialiteiten van deze regio. Onderweg zagen we de eerste **scharrelaars, wespendif, arendbuizerd** en **Armeense meeuwen**. In Dilijan aangekomen reden we richting een van de vele bospaden net boven de stad. Hier gingen we op zoek naar de krakers van het bos. Al snel vonden we **middelste bonte specht, taigaboomkruiper** een lekker meewerkend paar **balkanvliegenvanger, appelvink, zwarte mees** en **groene fitis**. Laatstgenoemde bleek lastiger in beeld te krijgen dan de andere soorten. Tijdens de lunch lukte het dan eindelijk een groene fitis met voedsel naar zijn nest te zien vliegen. Daarna werd even stilgehouden bij het riviertje in het dal waar **waterspreeuwen** en **grote gele kwikstaarten** werden waargenomen. Al slingerend met de bus kwamen we hoger het bos in en konden we bij het verlaten van de bus verscheidene **kleine vliegenvangers** horen zingen. Een mannetje werd nog even fraai op een tak gezien. Aan het eind van de weg kwamen we bij een visvijver annex recreatievijver terecht waar we een wandeling om het meer maakten. Op de route zongen wederom vele kleine vliegenvangers, groene fitissen en een cirkelende **balkansperwer** maakten het plaatje compleet. Een dode mol in het bos werd op naam gebracht als zijnde een **Kaukasische mol**.

Na een enerverende dag konden we in ons pension genieten van een drankje. De drie **dwergarenden** aan de overzijde van de vallei maakte de dag helemaal af. Het uitgebreide diner was erg lekker en met een fikse bui konden we uiteindelijk gaan slapen. De volgende dag zouden we vroeg vertrekken voor een bijzonder gave soort.

Dag 3 – 21 mei Vardenis Margahovit (2350m)- Sevan meer

Voor de meesten ging de wekker al om 04:00 uur. Na ons in warme kleren gehesen te hebben vertrokken we in alle vroegte met vier jeeps richting Vardenis. Een berggebied op 2450m met een Kaukasische specialiteit; het Kaukasisch korhoen. De weg er naar toe was zo slecht dat in de berm rijden een betere optie was. Al hobbelen en schokkend reden we steeds hoger de bergen in. Onderweg werden omgevallen bomen weggehaald en passeerden we smeltwaterstroompjes. De flora tegen de heuvels waren adembenemend met Gele sleutelbloem en Gele kievitbloem. Naarmate het lichter werd hoorden we ook de eerste **roodmussen** en **Kaukasische bergtjiftjaffen**. Wat een tocht was dit! Uiteindelijk konden we niet hoger en zaten we aan de boomgrens. We pakten gespannen onze telescopen en verrekijkers om het korhoen te ontdekken. Het weer was helder en hadden we gelukkig geen last van laaghangende bewolking.

Ongelooflijk maar waar ontdekte L. v. D. het eerste **Kaukasisch korhoen** binnen vijf minuten! Een ongeëvenaard record denk ik zelf. Iedereen was zeer opgetogen en in de tussentijd werden er meerdere ontdekt, waaronder twee baltsende mannetjes. In de paar boompjes om ons heen kreeg iedereen een herkansing om de **groene fitis** en **Kaukasische bergtjiftjaf** zeer goed te bewonderen. Daarna trok alles dicht en was er geen berghelling meer te ontwaren. Tjonge wat een geluk op deze ochtend en dan moest de dag nog beginnen.....

De volgende locatie was rond het meer van Sevan. Een bijzonder bergmeer met de grootste populatie Armeense meeuwen ter wereld. Aan de randen waren wat rietvelden en moerassen ontstaan die het bezoeken meer dan waard waren.

De eerste stop leverden al aardig wat nieuwe soorten op voor de reis. **Oostelijke vale spotvogel** werd op zang ontdekt en even later hadden we hem ook in beeld.

Grote karekieten zaten uit volle borst in de laatste restjes riet te zingen. Een groot deel was verbrand, dus bleef er weinig nestgelegenheid voor deze zeldzame soort over. In de graslandjes zagen we **kleine klapekster**, **balkankwikstaart**, **paapje** en tapuit van de ondersoort libanotica. In de rietzoom zagen we **kwak**, **kleine zilverreiger**, vele **futen** en **geoorde fuut**. Overal vlogen **Armeense meeuwen** en konden we de kenmerken goed zien. De lunch werd op het schiereiland verderop genuttigd waarna we een wandeling tussen de duindoorns, dennen en open zandvlakte maakten. Hier zagen we **rodkopklauwier**, **grauwe vliegenvangers** en hoorden we de **Menetries zwartkop**. De lucht werd grijs door een naderende donderbui maar voor het compacte groepje van vijftig **witvleugelsterns** een schitterend achtergronddecor. In de tussentijd werden nog wat stenen omgekeerd en ontdekten we de **Oostelijke groene pad**. Als toegift reden we naar een rotswand waar een paar krenten in de pap aanwezig waren. Bij het uitstappen ontdekte ik de **oehoe** op ongeveer dezelfde plek als vorig jaar. We konden deze imposante uil schitterend met de telescoop bekijken. In de wand waren **rotsmussen** bezig met nestbouw alsmede de **rotsklever**. Boven de wand vlogen drie **casarca's** achter elkaar aan en haalden twee **alpenkraaien** acrobatische toeren boven onze hoofden uit. In het dorpje verderop bezochten we de langs de weg gelegen visvijvers op. Een beetje teleurstellend vanwege de vele droge bakken. Toch konden we in twee drassige bakken **zomertaling**, **hop** en **zwartkoprietzanger** ontdekken. Na een voldane dag reden we terug richting ons hotel langs het meer. Ook hier was het avondeten zeer uitgebreid en konden we na afloop lekker naar bed.

Dag 4 – 22 mei Sevan meer – Selim pas (2450m) - Yeghegnadzor (Zedeaweg)

Via de 'oehoewand' reden we richting de visvijvers van gisteren. Onderweg stopten we nog even langs het Scharrelaarlaantje waar minimaal vier paar aanwezig waren. Boven onze hoofden werden twee **Dwergarenden** van beide vormen prachtig gezien. Bij de visvijvers aangekomen maakten we een lange wandeling het achterland in. Met aan de ene zijde een meanderende rivier met hoge uitgesleten wanden en aan de andere zijde een populierenbos en vlakke met solitaire duindoornbosjes. Onder een stenen bruggetje werd een jonge **waterspreeuw** ontdekt. In de lucht hoorden we de eerste **bijeneters** maar werden als stipje waargenomen. Wat verderop was een oeverwaluwkolonie aanwezig waarbij zo'n vijfhonderd **oeverwaluwen** tegen de wand geplakt zaten. Bij elke nestingang zat een kwetterend paartje. Plots werd het dan een momentje stil en vloog alles tegelijk weg. Wat een schouwspel! In het duindoornstruweel zaten vele **grauwe klauwieren**, **rodkopklauwieren** en **kleine klapeksters**. Een zanger werd als **sperwergrasmus** gedetermineerd. Al gauw zagen we er meerdere in de doornige struiken scharrelen. Op weg naar de bus was een van de **bijeneters** ondertussen naast een **hop** op een draad geland. Dit tafereel konden we in een kijkerbeeld vangen en maakte dit een kleurrijke en feestelijke indruk. Onze volgende stop was bovenop de Selim pas. Bij het schaapherderdorpje gingen we er uit om op zoek te gaan naar wat andere bijzondere soorten. We zagen hier **blauwborst** (Magna), **steenheggenmus** en **sneeuwvink**. **Steenuil**, **raaf**, **arendbuizerd** en **zwarte roodstaart** maakten het plaatje compleet. Na de pas daalden we richting Yeghegnadzor waar we na de lunch in ons guesthouse richting de Zedeaweg reden. Normaal een bloedheete asfaltweggetje met aan beide zijden rotsige hellingen met verspreid staande struikjes. Hier werd een scala aan nieuwe en spectaculaire soorten aan ons lijstje toegevoegd. We zagen hier; **perzische rodborst**, **Oostelijke blonde tapuit**, **Oostelijke vale spotvogel**, **Finch's tapuit**, **zwartkopgors**, **grijze gors** en **grote rotsklever**. De skulkie **grote vale spotvogel** hoorden we alleen. De enige **Aziatische steenpatrijs** van de reis werd hier gezien. Op nog geen paar honderd meter was hier alles te vinden. Aan het eind van de dag stond ook hier een zeer smakelijk diner op ons te wachten. Ook de lekkere lokale wijn van het guesthouse werd ons aangeboden. Wat een gave dag weer!

Dag 5 – 23 mei Yeghegnadzor bergen - Noravank kloof- Arpa – Shatyn observatiepunt

Ook deze ochtend was weer voor echte dauwtrappers. Om 05:00 uur vertrokken we met vier jeeps richting een andere mega; het Kaspisch Berghoer. Na een enerverende tocht door het berglandschap arriveerden we op de grazige helling voor de rotswand. Zoals gewoonlijk waren we niet de enige hier. Twee andere natuurorganisaties stonden al te turen. Het geheel bestond uit Duitse, Franse en Nederlandse vogelaars. We hadden gezamenlijk maar een doel en dat was het berghoer zien en horen. Na wat geroezemoes ontdekte J. v E. een **Kaspisch berghoer** op zeer acceptabele afstand. Toch wel gaaf als er vijftig man en vrouw staan te turen en jij het verlossende woord mag geven. Het Kaspisch berghoer liet zich zeer fraai bekijken op een lage rotsblok. Alle kenmerken waren daardoor goed te zien. Uiteindelijk zagen we er acht.

Naast de hoenders zagen we nog **Bezoar geiten**, **rode rotslijster**, **blauwe rotslijster** en als toegift een baltsende en 'stuitende' **steenarend**. Voor sommigen wel het hoogtepunt van de reis. Bij een kraampje langs de weg werd nog wat snoepgoed ingekocht.

De volgende stop was de Noravank kloof met zijn gelijknamig klooster. Onderweg merkten we het al dat het erg druk was. Bij aankomst bij het klooster wemelde het van de toeristen en was het bijna geen doorkomen aan. Ik vreesde dan ook dat er geen vogel meer zou zitten.

Toch viel dat mee en zagen we **grote rotsklever**, **steenarend**, **lammergier**, **rotszwaluw** en de verwachte **roodvoorhoofdkanarie**. Met het geld uit de pot haalden we een lekker ijsje voor onderweg. We hadden een strak schema en voor vier uur moesten we in de Arpa kloof zijn voor onze volgende voorstelling. Hier zouden we ook onze verlate lunch opeten. Om half vier stonden we op locatie bij het beloofde Lammergiernest. In de lucht zagen we vele tientallen **alpengierzwaluwen** scheren en ontdekten we waar we voor gekomen waren. Een adulte **lammergier** maakte aanstalten om op het nest te landen.

Met een tomaat en broodje kaas in de ene hand en telescoop in de andere hand konden we een waanzinnig schouwspel waarnemen. Beide ouders hingen bij het nest rond en konden we het grote jong in de nestkom zien zitten. Geen van allen hadden dit ooit zo mooi gezien. Na een tijdje moesten we ons met tegenzin weer in de bus hijsen om wat verderop in de kloof de lokale **slechtvalk** met een bezoekje te vereren. Op de rotspilaar zagen we het nest wel maar geen beweging. Totdat uiteindelijk vier jonge slechtvalken de wereld in keken. Toch wel leuk zo'n waarneming van alleen maar kuikens. Omdat we nog wat tijd over hadden reden we naar het met Noors geld gefinancierde Bezoar geiten uitkijkpunt. Hier zou een Syrische berin met twee jongen rondlopen. Helaas bleef het bij een Bezoar geit met twee pasgeboren jongen. Van de beren hebben we helaas niets gezien.

Dag 6 – 24 mei Armash visvijvers – Vedi kloof

Na het ontbijt reden we richting het bijzonder vogelrijke Armash met z'n visvijvers. Hier maakten we een lange wandeling over de dijkjes van de visvijvers. De ene target na de andere werd binnengehaald. In de drassige graslandjes liepen de eerste **witstaartkieviten**. Ook een stel met jongen werd waargenomen. Op de draden werd een paartje **groene bijeneters** ontdekt als ook een **steenuil**, **kleine kortteenleeuweriken** en **Menetries zwartkop**. Vanuit de rietkragen klonk een kakofonie van allerlei rietvogels, waaronder **baardman**, **veldrietzanger**, **zwartkoprietzanger**, **grote karekiet**, **oostelijke kleine karekiet** en **woudaap**. Voor velen was het zien van de Woudaap een hoogtepunt omdat zij hem regelmatig gemist hadden. Op de zandvlakten werden twee **vorkstaartplevieren** ontdekt. In de laatste waterbakken zwommen meerdere **witkopeenden**. Een zeer zeldzame eendensoort waarmee het niet goed gaat in Europa. Naast deze bijzondere soort zagen we vele **crooneenden** en **witoogeenden**. Over onze hoofden vlogen vier **lachsterns** en vele **dwergaalscholvers**. Ook keken we naar de libellen en scoorden we vele soorten vanaf de dijk. De lunch aten we lekker in de schaduw op voordat we richting Vedi zouden vertrekken.

Richting Vedi kloof werd de lucht ineens erg donker en hoorden we gedonder. We dachten in eerste instantie dat het wel zou overwaaien maar niets was minder waar en kregen we een bui op onze bast. Het was aanmerkelijk stiller met zang dan normaal. Toch zagen we een jagende **slangenarend** boven de kloof. Een groepje van acht koddige **grote rotsklevers** deed ons de kloof in geleiden. In de verte hoorden we al de eerste **steenortolanen**. Naarmate we verder de kloof inliepen ontdekten we zingende **rosse waaierstaarten**, **Oostelijke orpheusgrasmus**, **grote vale spotvogel**, **Finch's tapuit**, **izabeltapuit**, **monniksgier**, **aasgier** en twee **vale woestijnvinken**. Drie **bleke rotsmussen** deden ons een beetje twifelen. Dit werd gelukkig ruimschoots goed gemaakt toen we de kloof weer uitliepen. Op dat moment zongen twee bleke rotsmussen hun merkwaardige insectenachtige liedje. Een van de vogels liet zich uitermate goed met geluid lokken waardoor we alle kenmerken konden zien.

Dag 7 – 25 mei Aragats e.o. Amard

Vandaag alweer de laatste echte vogeldag, wat gaat dat snel als je het naar de zin hebt. Vanuit Yerevan vertrokken we naar Aragats waar we de alpine soorten zouden gaan opzoeken. Onderweg bezochten we een steenvlakte met her en der wat struikjes. Helaas vonden we niet de bergkalanderleeuwerik maar wel **kortteenleeuwerik**, **kleine kortteenleeuwerik** en een grote groep **roze spreeuwen**. In de lucht ontdekten we **schreeuwarend**, **wespendief** en **ooievaar**. Ook de vlinders, waaronder vele honderden **distelvlinders** waren goed vertegenwoordigd. Een zwarte spin met rode vlekken op het bovenlichaam werd toegeschreven aan de **zwarte weduwe**. Een zeer giftige soort. Al klimmend kwamen we bij de tweede stop rond het Amard hotel. Een grazige helling met rotsblokken. Dit is de locatie voor **ortolaan** en die vonden we dan ook volop. In de lucht zweefde een **lammergier** rond en zongen **grote lijsters** op het draad. Na de lunch werd de tocht voortgezet richting de eindbestemming op de berg Aragats. Een soort die voor velen hoog op de verlanglijst stond was de **alpenheggenmus**. Deze werd uitbundig waargenomen. Ook de **waterpiepers** en **strandleeuweriken** waren van de partij. En dat allemaal in de sneeuw. De dag werd afgesloten met een heerlijke diner in Yerevan. Midden in de nacht zouden we richting het vliegveld afreizen voor de terugvlucht naar Amsterdam.

Dag 8 – 26 mei Yerevan – Kiev - Amsterdam

De terugvlucht verliep voorspoedig en kwamen we op tijd op Schiphol aan.

Terugkijkend op deze mooie en gevarieerde reis zijn er een aantal hoogtepunten te noemen. Iedereen heeft zo zijn eigen favorieten kunnen benoemen waarbij het Lammergiernest, baltsende Steenarend, baltsende Kuifleeuweriken, Kaukasisch korhoen en Kaspisch berghoer en de vele honderden oeverzwaluwen wel de kroon spannen.

Ik zou de vele andere bijzondere waarnemingen hiermee te kort doen en daarom hoop ik dat een ieder deze reis op z'n eigen positieve manier herinnert.

Ik dank jullie voor de plezierige, enthousiaste en leerzame inbreng op deze reis. Zonder jullie hadden we nooit die 192 soorten gehaald.

Groeten Ronald Messemaker, Gellicum 06-06-2019





Bleke rotsmus Vedi Kloof (Jules v. Engelen)



Steenheggenmus Selim pas (2450m) (Jules v. Engelen)



Oehoe Sevan Meer (Jules v. Engelen)



Balkanvliegenvanger Dilijan bos (Theo Hortensius)



Kaspisch Berghoen locatie Yeghegnadzor bergen (Theo Hortensius)



Witsstaartkievit Armash visvijvers (Theo Hortensius)